

Lope de Herrera i Jaume Ferrer de Blanes, són el mateix personatge?

Autor: Jordi Indiano

Data de publicació: 13-01-2016

Un emissari castellà que els Reis Catòlics envien des de Barcelona a Portugal per tractar temes d'índole cosmogràfica sembla que podria ser un desdoblament del cosmògraf català de nom semblant

Jaume Ferrer de Blanes passà aproximadament dues dècades (1458-1480) a la cort de Nàpols al costat del rei Ferran I i de la seva dona, Joana d'Aragó, germana de Ferran el Catòlic. Entre d'altres qüestions es dedicà al comerç marítim, a la navegació i --cosa important-- a la cartografia. La seva opinió vers aquestes qüestions seria tan vàlida que, uns anys després, el mateix rei i el Papa Alexandre VI necessitarien els seus serveis com a cosmògraf-cartògraf.

Entre els anys 1493 i 1495, En Jaume Ferrer de Blanes participà de forma activa en la partició del Nou Món en dues zones d'influència. El 22 d'abril de 1493, assabentats els Reis Catòlics de la descoberta d'En Colom, envien des de Barcelona un representant anomenat Lope de Herrera a la cort de Portugal amb la missió de deixar clara que la zona descoberta recentment pertanyia en exclusiva a la corona de Castella-Aragó.

D'aquest personatge només sabem¹ que tingué el càrrec de continu que, en temps dels Reis Catòlics, "es concedia a cadascun dels cent soldats de la Guàrdia Reial que vetllaven contínuament pels monarques i la seva família"².

En algun altre document hi surt només com a Herrera³. I, fins i tot, l'historiador portuguès Manuel Fernandes Costa, ens recorda que el cronista Rui de Pina parla del tal Lope de Herrera com a "Ferreira"⁴.

Deixant de banda que aquesta paraula podria ser simplement la traducció castellana de Ferrer, quin sentit tindria enviar davant el rei de Portugal un simple servidor dels reis --com seria el cas del tal Lope de Herrera-- i no a una persona entesa en qüestions nàutiques i cartogràfiques, de la més absoluta confiança del rei Ferran i, per descomptat, del mateix Colom, com en Ferrer de Blanes? Per tant, només per lògica o sentit comú, l'enviat a Lisboa havia de ser

necessàriament el Ferrer català.

En Ramon Comas recorda que “viatjà per mar durant trenta tres anys, resultant esser molt pràctich en la navegació, lo que donà lloch a creure que, havent recorregut les aigües dels mars més arriscats y perillosos com a bon mariner dotat de molt clar y gentil enteniment y sublíssim ingeni, hagué d'acabar per esser un molt gran cosmògraf. Y per tal fou reconegut en aquella època en que'ls estudis geogràfchs atreyen l'atenció de les persones de major inteligencia” 5.

La mateixa Wikipedia⁶ ens recorda que hi ha dues cartes del rei de Xipre datades el setembre de 1478 on manifesta la vàlua d'aquest personatge en la pràctica de navegar.

Així no és estrany que quan el mateix Papat hagué d'intervenir en la disputa entre les dues corones fos precisament en Ferrer de Blanes la persona escollida per assessorar Alexandre VI, de manera que la famosa butlla Inter Caetera i la partició definitiva en dues zones d'influència es basaven en les seves idees.

Jordi Indiano

1 Falta veure què diu en Zurita.

2 <http://www.licorea.com/contino-reserva-1999-p-603.html>

3 En una carta adreçada pels Reis Catòlics a Colom amb data 27 de juliol de 1493, aquests ja no diuen Lope de Herrera sinó simplement Herrera (MARTÍN FERNÁNDEZ DE NAVARRETE: Colección de los viages y descubrimientos, que hicieron por mar los españoles desde fines del siglo XV, Madrid, 1825, tom II, p. 78).

4 MANUEL FERNANDES COSTA: O descobrimento da América e o Tratado de Tordesilhas, Instituto de Cultura Portuguesa, Biblioteca Breve, núm. 46, Lisboa, 1979, p.56.

5 RAMON N. COMAS: “Jaume Ferrer de Blanes”, Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya, nº 47, desembre 1898, p. 286.

6 http://ca.wikipedia.org/wiki/Jaume_Ferrer_de_Blanes